

1.2.2017

Varautumisvelvollisuutta koskevan sääntelyn tarkistaminen rahoitusosalalla

Valtiovarainministeriö on tänään asettanut työryhmän, jonka tarkoituksena on esittää tarpeelliset säännökset varautumisvelvollisuutta koskevan sääntelyn tarkistamisesta rahoitusosalalla.

Toimikausi

1.2.2017 - 30.11.2017

Tausta

Useille rahoitusalan yrityksille on asetettu lainsäädännössä velvoite varautua poikkeusoloihin. Varautumisvelvollisuudesta on säädetty luottolaitoslaissa (610/2014), maksulaitoslaissa (297/2010), sijoitusrahastolaissa (48/1999), sijoituspalvelulaissa (747/2012) sekä arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa (749/2012). Lisäksi rahoitusalan erityislainsäädännössä on muuten säädetty rahoitusmarkkinoilla toimivien yritysten riskienhallinnasta ja toiminnan häiriöttömästä järjestämisestä.

Varautumisvelvollisuuden sisältöä ei ole määritelty yksityiskohtaisesti voimassa olevassa lainsäädännössä. Varautumisvelvollisuutta koskevien säännösten mukaan varautumisvelvollisen on varmistettava tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa osallistumalla rahoitusmarkkinoiden valmiussuunnitteluun ja valmistelemalla etukäteen poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa sekä muin toimenpitein. Lainsäädännön esitöiden mukaan varautuminen tarkoittaa esimerkiksi varatilojen, varajärjestelmien ja etätoimintavalmiuden sekä manuaalisen toiminnan valmiuden ylläpitämistä (HE 200/2002 vp, s. 49-50).

Rahoitusalan yrityksiä koskevasta varautumisvelvoitteesta säädettiin ensimmäisen kerran valmiuslain rahoitusmarkkinoita poikkeusoloissa koskevien säännösten uudistamisen yhteydessä vuonna 2003. Varautumisvelvollisuuden laajuus tarkoitettiin teleyrityksiä (ICT-operaattoreita) vastaavaksi (HE 200/2002 vp, s. 49-50).

Varautumisvelvollisuutta koskevien säännösten alkuperäisen sanamuodon mukaan Rahoitustarkastuksen oli tarkoitus antaa tarkemmat ohjeet säännösten soveltamista. Rahoitustarkastuksen toimivaltaa koskevat säännökset perustuivat nykyistä perustuslakia edeltäneisiin periaatteisiin. Rahoitustarkastuksen (nykyisin Finanssivalvonnan) toimivaltaa ohjeiden antamiseen koskevat säännökset on sittemmin kumottu varautumisvelvollisia koskevien erityislakien uudistamisen yhteydessä. Toisin kuin esimerkiksi teleyrityksiä koskevan lainsäädännön osalta, varautumisvelvollisuutta koskevia säännöksiä ei täydennetty viranomaisille osoitettua säädösvaltaa koskevilla säännöksillä (vrt. kumotun viestintämarkkinalain (393/2003) 93 § ja voimassa olevan tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 284 §). Varautumisvelvollisuuden soveltaminen jäi rahoitusosalalla tämän jälkeen viranomaisten ei-sitovan ohjauksen sekä viranomaisten ja varautumisvelvollisten yhteistyön varaan.

Rahoitusmarkkinoiden toimintaympäristö ja varautumisvelvollisten toimintatavat ovat merkittäväällä tavalla muuttuneet. Varautumisvelvollisuutta koskevien säännösten yleisluonteisuus on aiheuttanut epäselvyyttä niiden soveltamisessa. Käytännössä on myös osoittautunut, että pääasiassa viranomaisten suosituksiin sekä viranomaisten ja varautumisvelvollisten yritysten yhteistyöhön perustuva ei-sitova ohjaus ei ole osoittautunut riittävän tehokkaaksi tai toimivaksi ohjauskeinoksi lainsäädännön tavoitteiden toteuttamiseksi. Rahoitusmarkkinoiden varautumisen taso ei tällä hetkellä vastaa kaikilta osin yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa asetettuja linjauksia ja valtioneuvoston huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 2 §:n nojalla asettamia varautumisen tavoitteita. Puutteet rahoitusmarkkinoiden varautumisessa muodostavat riskin yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen kannalta, ottaen huomioon myös Suomen turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset.

Rahoitusmarkkinoiden häiriönsietokykyä erilaisia tulevia kriisejä ja häiriötilanteita vastaan on pyritty vuonna 2008 alkaneen globaalien finanssikriisien jälkeen vahvistamaan laajoilla, kansainvälisillä sääntelyuudistuksilla. Yksittäisten jäsenvaltioiden omat toimet korostuvat edelleen varautumisessa muihin rahoitusmarkkinoita koskeviin uhkiin kuin taloudellisiin häiriötilanteisiin. Rahoitusmarkkinoiden kannalta kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvaa häiriötä, joka voi olla myös paikallinen, ei ole mahdollista korjata viranomaiskäskyllä tai poikkeuksellisiakaan toimivaltuuksia soveltamalla, vaan tarvittaessa on oltava käytössä riittävät, ennalta rakennetut varajärjestelmät, kuten myös nykyisen varautumisvelvollisuutta koskevan lainsäädännön tarkoituksena on ollut.

Rahoitusmarkkinoilla toimivien varautumista vakaviin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin koskevia säännöksiä on edellä kuvatun vuoksi tarpeen täsmentää.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on valmistella hallituksen esityksen muotoon lakiehdotukset, joilla

- tarkistetaan rahoitusmarkkinoilla toimivien varautumisvelvollisuutta koskevat säännökset nykyisen toimintaympäristön vaatimuksia vastaaviksi;
- toimeenpannaan yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisimpien toimintojen ja palveluiden turvaamiseksi välttämättömien kansallisten varajärjestelyjen toteuttamisen edellyttämät muutokset;
- osoitetaan viranomaisille riittävät valtuudet yksityiskohtaisemman ja teknisen sääntelyn antamiseen sen mukaan, kuin se on välttämätöntä varautumisvelvollisuuden ohjaamiseksi.

Kokoonpano

Puheenjohtaja:	neuvotteleva virkamies Jaakko Weuro, valtiovarainministeriö
Jäsenet:	finanssineuvos Risto Koponen, valtiovarainministeriö hallitussihteeri Inka Hassinen, sosiaali- ja terveysministeriö toimistopäällikkö Heli Snellman, Suomen Pankki johtava riskiasiantuntija Anne Nisén, Finanssivalvonta toimitusjohtaja Raimo Luoma, Huoltovarmuuskeskus johtava asiantuntija Mika Linna, Finanssialan keskusliitto ry
Pysyvä asiantuntija:	riskienhallintapäällikkö Anne-Maria Vainio, OP Osuuskunta
Sihteeri:	neuvotteleva virkamies Virva Walo, valtiovarainministeriö

Työryhmän on työnsä aikana kuultava rahoitusalan varautumisvelvollisia yrityksiä ja muita tarpeelliseksi katsomiaan tahoja. Työryhmä voi järjestää kuulemistilaisuuksia ja kutsua myös muita pysyviä tai vaihtuvia asiantuntijoita sekä asettaa työnsä tueksi alatyöryhmiä.

Valtiovarainministeri

Petteri Orpo

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Pentti Pikkarainen

Jakelu työryhmän puheenjohtaja, jäsenet, pysyvä asiantuntija ja sihteeri

Tiedoksi
valtiovarainministeriö
sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Pankki
Finanssivalvonta
Huoltovarmuuskeskus
Finanssialan Keskusliitto ry
OP Osuuskunta